

Granskning av delårsrapport per 31 augusti 2024

Stadsrevisionen

Dnr: RVK 2024/129

Stadsrevisionen i Stockholms stad är kommunfullmäktiges kontrollinstrument för att granska den verksamhet som bedrivs av stadens nämnder och bolag. På stadens webbplats, start.stockholm/revision, finns revisionsrapporter publicerade. För att prenumerera på stadsrevisionens informationsbrev, uppge e-postadress till revision.rvk@stockholm.se.

Till

Kommunstyrelsen

Granskning av delårsrapport per 31 augusti 2024

Revisorsgrupp 1 har den 19 november behandlat bifogad revisionsrapport. Revisionsrapporten överlämnas till kommunstyrelsen för kännedom. Revisionsrapporten ligger till grund för revisorernas bedömning, vilken överlämnas till kommunfullmäktige i samband med deras behandling av delårsrapporten.

På revisorernas vägnar.

Bosse Ringholm
Ordförande

Therese Kandeman
Sekreterare

Innehåll

1.	Inledning	1
2.	God ekonomisk hushållning.....	2
2.1	Revisionskontorets bedömning.....	2
2.2	Mål för verksamhet	2
2.3	Finansiella mål	3
3.	Finansiell rapportering	5
3.1	Revisionskontorets bedömning.....	5
3.2	Förenklad förvaltningsberättelse.....	5
3.3	Prognos avseende årets resultat	6
3.4	Investeringar	7
3.5	Ekonomiskt utfall per 31 augusti 2024.....	8

1. Inledning

Kommunstyrelsen överlämnade den 30 oktober 2024 en delårsrapport per 31 augusti till kommunfullmäktige och revisorerna. Revisionskontoret har, på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna, översiktligt granskat delårsrapporten.

Granskningen besvarar följande revisionsfrågor:

- Är resultaten i delårsrapporten förenliga med de av kommunfullmäktige fastställda mål för god ekonomisk hushållning?
- Har delårsrapporten upprättats enligt lagens krav och god redovisningssed?

Granskningen är översiktlig och omfattar:

- Om prognostiserat resultat är förenligt med målen för god ekonomisk hushållning.
- Förenklad förvaltningsberättelse.
- De finansiella rapporterna inkl. noter (resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys samt drift- och investeringsredovisning).

Följande revisionskriterier har tillämpats i granskningen:

- Kommunallag (2017:725)
- Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning
- Rådet för kommunal redovisning rekommendation (RKR), R17 Delårsrapport
- Standard för kommunal räkenskapsrevision: översiktlig granskning av delårsrapport, instruktion för granskning av förvaltningsberättelse, instruktion för granskning av sammanställda räkenskaper.
- Stockholms stads budget 2024

Begrepp som används i rapporten:

- Staden. Inkluderar kommunstyrelsen och nämnder
- Bolagskoncern. Inkluderar moderbolaget och dotterbolag
- Kommunkoncern. Inkluderar staden, bolagskoncernen samt ett kommunalförbund och en stiftelse

2. God ekonomisk hushållning

2.1 Revisionskontorets bedömning

Utifrån resultaten som redovisas i delårsrapporten är revisionskontorets bedömning att resultaten delvis är förenliga med de av kommunfullmäktige fastställda mål för god ekonomisk hushållning.

Det finns risk för avvikelser från uppsatta mål för verksamheten. Bland annat för mål som rör bostäder samt klimat och miljö. Avvikelser kan även konstateras för resultat som rör skolan och upplevd trygghet. Vidare finns risk för att nämnderna inte uppnår budgetföljsamhet fullt ut då flera nämnder redovisar svaga ekonomiska resultat.

Det finns även risk för att investeringar inte kommer att kunna genomföras inom de av kommunfullmäktige beslutade budgetarna för respektive projekt. Kommunstyrelsen redovisar att kända avvikelser sammantaget uppgår till betydande belopp. Av protokoll framgår även att flera reviderade genomförandebeslut fattats under året. Kommunkoncernen har en hög skuldsättning. En hög skuldsättning riskerar i förlängningen att kapitalkostnader utgör en allt större andel av det totala kostnadsutrymmet.

2.2 Mål för verksamhet

I budgeten för år 2024 har kommunfullmäktige fastställt tre inriktningsmål. Inriktningsmålen är verksamhetsövergripande och gäller samtliga nämnder och bolag samt avser hela mandatperioden. De beslutade inriktningsmålen är:

- Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden.
- Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.
- Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla.

Inriktningsmålen konkretiseras i sexton verksamhetsområdesmål. Indikatorer mäter måluppfyllelse för verksamhetsområdesmålen.

Kommunstyrelsen gör i delårsrapporten en sammanvägd bedömning avseende måluppfyllnad för helåret genom att analysera nämnders och bolagsstyrelser redovisning av måluppfyllelse per verksamhetsområdesmål, faktiskt eller prognostiserat utfall för indikatorer samt om planerade aktiviteter genomförts enligt plan. Mål kan prognostiseras som uppfyllda om utvecklingen är positiv från föregående år, eller över en längre tidsperiod, även om målvärden

för beslutade indikatorer inte prognostiseras uppnås/har uppnåtts eller saknas.

Kommunstyrelsens bedömning är att samtliga inriktningsmål kommer att uppnås för år 2024. Av 16 verksamhetsområdesmål bedöms 13 uppnås helt och 3 delvis. De mål som bedöms uppnås delvis är ”1.2 Alla barn ska ges likvärdig möjlighet till utveckling och lärande i förskolan och skolan”, ”3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med” och ”3.6 Tryggheten ska öka genom förebyggande insatser”.

Revisionskontoret noterar att kommunstyrelsen prognostiserar avvikelser från uppsatta målvärden för indikatorer för flera verksamhetsområdesmål. I likhet med tidigare år finns de största avvikelserna inom områdena bostäder samt klimat och miljö.

Vad gäller bostadsmålet prognostiseras att målvärden för indikatorer som rör antal påbörjade bostäder och markanvisningar inte kommer att uppnås. Förklaringen som anges är ett försvagat marknadsläge och ökade byggkostnader. Indikatorer som rör godkända/antagna detaljplaner prognostiseras att uppnås. För området klimat- och miljö bedömer kommunstyrelsen att målvärden som rör luft, vatten och giftfria miljöer inte kommer att uppnås. Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel samt andel matavfall till biologisk behandling prognostiseras heller inte att uppnås.

Utfall finns för indikatorer som rör skolresultat och upplevd trygghet. Vad gäller trygghet redovisar kommunstyrelsen att det finns risk för att måluppfyllelsen påverkats av den allvarliga situationen i samhället med gängkriminalitet och dödligt våld samt den systemhotande välfärdsbrottsligheten. Vidare anges att samverkan med andra aktörer i samhället är nödvändig för att vända utvecklingen.

2.3 Finansiella mål

Kommunfullmäktige har fastställt fem finansiella mål i budget 2024. I tabellen som följer redovisas utfall per 31 augusti samt prognos avseende måluppfyllnad för stadens finansiella mål 2024.

Finansiellt mål	Prognos 2024 (Utfall i delårsrapport per 31/8)	Revisionskontorets bedömning och kommentar
Stadens ekonomiska resultat enligt balanskravet för året ska (lägst) uppgå till 0,1 mnkr	Uppnås 2 245 mnkr	Uppnås
Nettokostnaderna i förhållande till skatteintäkterna ska inte överstiga 100 %	Uppnås 95 %	Uppnås
Budgetföljsamhet: resultat före resultatöverföringar ska ej överstiga 100 %	Uppnås 99,9 %	Uppnås Viss risk finns att målet inte kommer att uppnås då utfallet är nära målnivån
Budgetföljsamhet: resultat efter resultatöverföringar ska ej överstiga 100 %	Uppnås 99,7 %	Uppnås Viss risk finns att målet inte kommer att uppnås då utfallet är nära målnivån
Soliditeten för staden ska inte understiga 34 % inkl. pensionsåtaganden	Uppnås 35 %	Uppnås
Soliditeten för kommun-koncernen ska inte understiga 34 % inkl. pensionsåtaganden	saknas	Kan ej bedömas
Prognossäkerhet	N/A	Mäts vid årets slut.

Revisionskontoret bedömer att det finns risk för att målet om budgetföljsam inte uppnås. Att nå måluppfyllelsen förutsätter en stark styrning av nämndernas ekonomi under resterande månader. Övriga finansiella mål bedöms uppnås.

3. Finansiell rapportering

3.1 Revisionskontorets bedömning

Kommunstyrelsens delårsrapport är i huvudsak upprättad i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed. Felaktigheter finns dock avseende redovisning av investeringar. Underlag saknas för att bedöma om avvikelserna är av betydelse för den finansiella rapporteringen.

I avsnitten som följer redovisas i korthet iakttagelser och slutsatser från genomförd granskning. I tabellen nedan redovisas en jämförelse mellan resultatprognos och ekonomiskt utfall för åren 2023 och 2024.

Mnkr	Prognos 2024	Utfall 2023	Utfall 31/8 2024	Utfall 31/8 2023
Kommunkoncernen	i.u	2 059	2 850	2 765
Staden	1 391	3 332	2 378	2 208
Bolagskoncernen	-84	-691	216	462

3.2 Förenklad förvaltningsberättelse

Genomförd granskning har inte föranlett några väsentliga iakttagelser att rapportera avseende den förenklade förvaltningsberättelsen. Delårsrapportens förvaltningsberättelse innehåller den information som efterfrågas i Rådet för kommunal redovisningsrekommendation nr 17.

Staden redovisar ett positivt balanskravsresultat om 2 245 mnkr per 31 augusti (3 184 mnkr utfall 2023). I delårsrapporten redovisas en bedömning av att balanskravet kommer uppnås för helåret men inte något prognostiserat balanskravsresultat. Revisionskontoret delar kommunstyrelsens bedömning att det lagstadgade balanskravet kommer att uppfyllas, beaktat de osäkerhetsfaktorer som en prognos innebär.

Förvaltningsberättelsen har utvecklats, men är fortfarande omfattande. Revisionskontoret menar, som tidigare år, att en mer sammanfattande analys inom de för staden mest väsentliga områdena skulle öka läsvärdet ytterligare.

3.3 Prognos avseende årets resultat

Kommunstyrelsen redovisar ekonomiska prognoser för staden och för bolagskoncernen.

Stadens prognostiserade resultat är 1 391 mnkr. Budgeterat resultat är 0,1 mnkr. I budgeten ingår dock inte realisationsvinster från försäljningar. Realisationsvinster från försäljningar prognostiseras till 1 300 mnkr. Även för finansnettot prognostiseras en positiv avvikelse, 358 mnkr, som främst beror på lägre indexuppräknings på gjorda avsättningar för medfinansieringsprojekt.

Det sammanlagda resultatet för nämnderna prognostiseras till 194 mnkr efter budgetjusteringar och resultatöverföringar. Sex nämnder prognostiserar ett negativt resultat. Dessa nämnder är fastighetsnämnden (-11 mnkr), stadsbyggnadsnämnden (-10 mnkr) samt stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör (-20 mnkr), Skärholmen (-15 mnkr) och Farsta (-8 mnkr). Det finns även större positiva avvikelser. Dessa avser kommunstyrelsens förvaltning (78 mnkr) samt stadsdelsnämnderna Norra innerstaden (65 mnkr), Södermalm (26 mnkr) och Bromma (19 mnkr). Stadsdelsnämndernas överskott går framförallt till härleda till lägre kostnader för äldreomsorg då efterfrågan varit lägre än tilldelade resurser. För nämnder med negativ avvikelse är orsaken till underskotten mer diversifierad. Den verksamhet som har största avvikelse mot budget är dock individ- och familjeomsorg, barn och unga.

Revisionskontoret bedömer att prognosen för helåret 2024 är rimlig vad gäller verksamhetens intäkter, kostnader och investeringsverksamhet. Utfallet för investeringsverksamheten per sista augusti var 65 procent av helårsprognosen.

Enligt förslag till beslut i delårsrapporten kommer utdelningen från bolagskoncernen uppgå till 920 mnkr, vilket är 200 mnkr lägre än budgeterat.

Inom bolagskoncernen prognostiseras ett resultat på -84 mnkr, vilket är 360 mnkr lägre än kommunfullmäktiges budget. Avvikelsen hänförs främst till en lägre utdelning från AB Stockholm Exergi än budgeterat.

Större negativa avvikelser mot budget prognostiseras för St Erik Markutveckling AB (-83 mnkr), Mässfastigheter i Stockholm AB (-62 mnkr), AB Stockholms hem (-37 mnkr) och Micasa Fastigheter i Stockholm AB (-24 mnkr). Avvikelserna förklaras främst av realisationsförluster, generella kostnadsökningar och inflation.

Skolfastigheter i Stockholm AB (40 mnkr), Stockholms Stads Parkerings AB (40 mnkr), AB Svenska Bostäder (40 mnkr) och AB Familjebostäder (39 mnkr) prognostiserar större positiva avvikelser

i jämförelse med budget. Överskotten hänförs främst till högre hyresintäkter samt lägre ränte- och snöröjningskostnader än budgeterat.

Mot bakgrund av de försämrade resultaten de senaste åren kommer revisionskontoret fortsatt följa bolagskoncernens ekonomiska utveckling.

3.4 Investeringar

Revisionskontoret konstaterar att delårsrapporten översiktligt redogör för nämndernas och bolagsstyrelsernas pågående investeringsprojekt samt för större budgetavvikelser. Det finns en samlad investeringsredovisning för respektive nämnds utfall. Motsvarande redovisning finns inte per bolag.

Prognosen för bolagskoncernens bruttoinvesteringar 2024 uppgår till 13 300 mnkr, vilket är 400 mnkr lägre än budget. Enligt delårsrapporten hänförs avvikelserna främst till Skolfastigheter i Stockholm AB och Stockholms stads Parkering AB. Avvikelseerna anges bero på tidsförskjutningar i projekt samt omprioritering i tid och omfattning av kommande projekt. Några bolag, bland annat AB Stockholms hem samt Stockholms Vatten och Avfall AB, har haft projekt med snabbare framdrift än planerat, vilket gett en negativ budgetavvikelse innevarande år.

Prognosen för nämndernas nettoinvesteringar uppgår till 8 444 mnkr, vilket är 452 mnkr lägre än budget. Avvikelsen hänförs främst till fastighetsnämnden (309 mnkr) och trafiknämnden (121 mnkr). Avvikelsen inom fastighetsnämnden förklaras bland annat av förskjutning i projekt, bland annat upprustningen av Eriksdalsbadet och Vällingby sim- och idrottshall. Trafiknämndens avvikelse anges bero på senareläggning av gång-/cykelbron vid Slussen och åtgärder inom Grönare Stockholm (åtgärder inom upprustning av parker och grönområden).

Målsättning för nämndernas investeringar är att de till fullo ska finansieras med egna medel (inklusive stadens medfinansiering). För 2024 prognostiseras en egenfinansieringsgrad på 83 procent.

Investeringarna har legat på en hög nivå under senare år. Kommunstyrelsen redovisar att investeringsnivån för kommunkoncernen också fortsatt kommer att vara hög, cirka 20 mdkr per år. Enligt finanspolicyn får kommunkoncernens sammantaget uppta externa lån till ett belopp om 90 mdkr. Prognosen för 2024 är cirka 80 mdkr. Under den kommande femårsperioden prognostiseras skuldsättningen att öka med cirka 20 mdkr, vilket medför en ökad känslighet för fluktuationer avseende räntor samt att det finns risk

för att kapitalkostnaderna tränger ut utrymmet för övriga verksamhetskostnader.

Kommunfullmäktige har under året beslutat om flera reviderade genomförandebeslut. Av delårsrapporten framgår att exploateringsnämnden har flera pågående projekt som riskerar att överskrida projektbudgeten med mer än 15 procent. Sammantaget är avvikelserna för dessa projekt 2,8 mdkr. Kommunstyrelsen uppmanar exploateringsnämnden att vidta åtgärder för att sänka kostnaderna i projekten och vid behov återkomma med reviderade genomförandebeslut. Revisionskontoret har även noterat att det finns andra nämnder och bolag som redovisar avvikelser från befintliga genomförandebeslut.

Revisionskontoret kommer fortsätta granska styrning och uppföljning av investeringar i syfte att följa om kommunfullmäktiges beslut efterlevs.

3.5 Ekonomiskt utfall per 31 augusti 2024

Sammantaget för kommunkoncernen är resultatet per den 31 augusti 2024 på 2 850 mnkr. Staden redovisar ett resultat 2 378 mnkr. Bolagskoncernen Stockholms Stadshus AB resultat är 216 mnkr. Bolagskoncernens resultat redovisas i siffror, men kommenteras inte i kommunstyrelsens delårsrapport.

Det finns risk för felaktigheter i det redovisade utfallet för staden. År 2022 uppmärksammade revisionskontoret väsentliga brister i exploateringsnämndens ekonomiska redovisning av investeringar. Rättningar till betydande belopp genomfördes under 2022 och 2023. Revisionskontorets uppföljande granskning visar att exploateringsnämnden ännu inte har slutfört arbetet med att säkerställa en korrekt redovisning. De har heller inte kunnat redovisa något underlag som visar om det arbetet som kvarstår sammantaget uppgår till väsentliga belopp. Det innebär att det fortsatt finns risk för felaktigheter i såväl exploateringsnämndens som stadens finansiella rapporter. Det är angeläget att exploateringsnämnden skyndsamt vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att förutsättningar finns för en korrekt och tillförlitlig finansiell rapportering i årsredovisningen för 2024. Av kommunstyrelsens delårsrapport framgår att de är medvetna om problemet.

Revisionskontoret konstaterar att kommunstyrelsen fortsatt klassificerar vissa ianspråktaga reserveringar som jämförelsestörande (oförutsedda) kostnader, vilket inte är i enlighet med lag och god redovisningssed. Revisionskontoret har framfört detta under flera år eftersom posterna tillhör den ordinarie verksamheten. I budgeten för 2025 redovisas att dessa kostnader inte länge ses som oförutsedda kostnader utan kommer att budgeteras.